Dr. Rimanto Kmitos str. iš kn.: **Visuotinė lietuvių enciklopedija**, Vilnius, 2008, t. 14, p. 350-351.

Martinaitis Marcelijus, tikrieji vardai Marcelijus Teodoras gimė 1936-04-01 Paserbentis (Nemakščių vlsč.), poetas, eseistas, vertėjas.
Kompozitoriaus Algirdo Martinaičio brolis, humanitarinių mokslų (menotyros) habil. dr. Gražinos Marijos Martinaitienės vyras.
1964 baigė VU (lietuvių kalbą ir literatūrą). Dirbo periodinių leidinių redakcijose. Nuo 1980 VU Lietuvių literatūros katedros dėstytojas.
Sąjūdžio iniciatyvinės grupės (1988), 1988-1990 Sąjūdžio Seimo tarybos narys, 1989-1990 SSRS liaudies deputatas.
1992-1997 Lietuvos nacionalinių kultūros ir meno premijų komiteto pirmininkas.
2000-2003 Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos tarybos pirmininkas.

Pirmieji eilėraščių rinkiniai *Balandžio sniegas* (1962), *Debesų lieptais* (1966) parašyti laikantis tuo metu privalomos socialistinio realizmo estetikos. Rinkiniuose *Saulės grąža* (1969), *Akių tamsoj, širdies šviesoj* (1974), *Kukučio baladės* (1977, papild. 1986), *Tie patys žodžiai* (1980), *Toli nuo rugių* (1982, LSSR valst. premija 1984), *Atmintys* (1986, papild. 1995 ir 2008), *Gailile raso* (1990), *Atrakinta* (1996) išryškėjo individualus stilius. M. Martinaičio poezija naujoviška modernizmo ir archajinės kultūros, senosios poezijos stilizacijos jungtimis, ironijos ir graudulio derme. Žemdirbiškos kultūros nykimas šiuolaikiniame gyvenime apmąstomas per kuriamus personažus ir jų kaukes. Originalus groteskiškas, karnavališkas Kukučio personažas, prisidengęs kvailelio kauke, kalba daugiau, negu leidžiama, jis įprasmina žmogaus tapatybės susidvejinimo kultūrinių, socialinių, politinių krizių 1aikotarpių metaforą. Vėlesnėje kūryboje (eil. rink. *Tolstantis* 2002, *K.B. įtariamas Marcelijus Martinaitis* 2004) išryškėjo subjekto egzistencinės problemos postmodernios kultūros ir visuomenės fone. Literatūros, kultūros ir visuomenės kritikos yra esė knygose *Poezija ir žodis* (1977), *Laiškai Sabos karalienei* (2002), pokalbių, straipsnių knygoje *Lietuviškos utopijos* (2003), publicistikos rinkinyje *Papirusai iš mirusiųjų kapų: Atgimimo ir vilties knyga*, 1988-1991 (1992), laiškų su V. Daujotyte rinkinyje *Prilenktas prie savo gyvenimo* (1998), dienoraščių knygoje *Užrašai iš raudonojo sąsiuvinio: 1971-2001* (2006).

Parašė pjesių lėlių teatrui (*Pelenų antelė*, past. 1971, *Avinėlio teismas*, past. 1976, *Žemės duktė*, past. 1981, 1982; visos išleistos rinktinėje *Pelenų antelė* 1980), 1989 pastatytas spektaklis *Kukutynė*.
Sudarė Pauliaus Širvio poezijos ir prozos rinktinę *Ir nusinešė saulę miškai* (1984), parengė albumą *Ipolitas Užkurnys* (1987).
Išleistos Marcelijaus Martinaičio eilėraščių rinktinės: *Vainikas* (1981), *Sugrįžimas* (1998), *Pareisiu su paukščiais* (2002).
Išvertė M. Cvetajevos, M. Čaklajo, S. Čikovani, J. R. Jiménezo, J. Marti, P. Nerudos, P. E. Rummo, T. Transtromerio ir kt. eilėraščių.
Marcelijaus Martinaičio poezija versta į daugiau nei 20 kalbų.
Valstybiniai apdovanojimai:
– Gedimino 4 laipsnio ordinas (1995),
– Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija 1998,
– Baltijos Asamblėjos premija 2007.